

Kiezersonderzoek Gemeenteraadsverkiezingen

In opdracht van het ministerie van
Binnenlandse Zaken

18 februari 2026

Opzet onderzoek en Leeswijzer: uitleg bij enkele belangrijke begrippen

Gemeenteraadsverkiezingen

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft in samenwerking met Verian in aanloop naar de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen op 18 maart 2026 een flitspeiling uitgevoerd onder een representatieve steekproef van n=1.268 Nederlanders van 18 jaar en ouder die aangeven 'zeker wel' of 'waarschijnlijk wel' te gaan stemmen bij de komende gemeenteraadsverkiezingen. Doel van de flitspeiling is het in kaart brengen van de stembeleving van deze groep Nederlanders. De resultaten van de flitspeiling worden gebruikt om de publiciteitscampagne *Elke stemmer telt* inhoudelijk te onderbouwen en te verrijken.

Onderzoeksvraag

De centrale onderzoeksvraag luidt: *hoe beleven verschillende groepen stemmers hun stemmoment bij de gemeenteraadsverkiezingen en wanneer voelt stemmen voor hen als normaal, logisch menselijk gedrag?*

De resultaten van het onderzoek zijn in het rapport weergegeven op totaalniveau. Daarnaast is gekeken naar significante verschillen op leeftijdsniveau, naar provincie en is gekeken naar een groep stemgerechtigden dat bij de komende verkiezingen voor het eerst mag stemmen. De verschillen zijn alleen gerapporteerd als het significante verschillen betreft.

Leeswijzer: significante verschillen

Bij het lezen van het rapport zijn enkele belangrijke begrippen van belang. Zo wordt alleen over verschillen (tussen jaren, doelgroepen of antwoorden) gesproken als het om significante verschillen gaat. Een significant verschil betekent dat het verschil groter is dan door het toeval verklaard kan worden. Dit zijn verschillen die relevant zijn om te rapporteren. Het kan dus zijn dat er in het rapport geringe verschillen niet worden gerapporteerd, omdat deze niet significant en dus toevallig zouden kunnen zijn. Er is bij de data-analyse uitgegaan van een betrouwbaarheidsmarge van 95%. De significante verschillen zijn aangegeven met een ● (significant meer) en ● (significant minder).

Meervoudige en enkelvoudige vragen

Bij enkelvoudige vragen kan het zijn dat de percentages niet helemaal optellen tot 100%. Soms kunnen antwoorden optellen tot 99% of tot 101%. Het betreft hier afrondingsverschillen die in deze rapportage niet zijn gecorrigeerd. Bij vragen waarbij meer antwoorden mogelijk zijn, tellen de antwoorden logischerwijze op tot meer dan 100%.

Doorvragen

Onderaan elke slide staat steeds de exacte vraagstelling vermeld. De meeste vragen zijn gesteld aan alle deelnemers aan het onderzoek. Als het een doorvraag aan een specifiek gedeelte van de deelnemers betreft, staat het aantal respondenten bij de grafiek vermeld.

Samenvatting

Hoe ouder, hoe vaker men aangeeft te willen gaan stemmen

In totaal is 66% van de stemgerechtigde Nederlanders van plan te gaan stemmen bij de komende gemeenteraadsverkiezingen. De stemintentie ligt hiermee hoger dan de werkelijke opkomst bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen (in 2022 was de opkomst 51%). De stemintentie is het laagst onder 18- tot en met 24-jarigen (44%) en het hoogst onder 65-plussers (69%). Op provinciaal niveau zijn er eveneens verschillen: de stemintentie is het hoogst in de provincie Zeeland (78%) en het laagst in Flevoland (55%).

Er wordt een groot belang aan stemmen gehecht

Nederlanders die van plan zijn om te gaan stemmen, hechten een groot belang aan de gemeenteraadsverkiezingen. Zo geven acht op de tien aan (heel) veel belang aan de gemeenteraadsverkiezingen te hechten (79%). Jonge stemmers (18- tot en met 24 jaar) hechten minder vaak (heel) veel belang aan stemmen dan gemiddeld (62% versus 79% van alle stemmers).

Invloed sociale milieu is beperkt

De invloed van de sociale omgeving op de keuze om wel of niet te gaan stemmen is beperkt. Toch zijn er wel factoren die een positieve invloed hebben op de stemintentie. Zo geeft 32% aan dat politieke partijen en politici daar invloed op hebben, 21% geeft aan dat de familie invloed heeft op de keuze om te gaan stemmen. Voor jongeren (18- tot en met 24 jaar) is familie wel significant belangrijker (40% versus 21% van het totaal).

Invloed op beslissingen in de eigen woonplaats

Hoewel stemmers een breed scala aan motieven hebben om te gaan stemmen, is het meest genoemde motief het invloed kunnen uitoefenen op beslissingen die in de eigen woonplaats worden genomen (voor 93% is dit (zeer) belangrijk). Een tweede motief dat vaker dan andere motieven belangrijk wordt gevonden is dat stemmen als een democratische plicht wordt gezien (84%). Niet voor niets vinden ruim acht op de tien stemmers dat als je niet stemt, je ook niet moet zeuren als er dingen niet goed gaan in de eigen gemeente (82%).

Het stemmoment zelf wordt als iets gewoons ervaren

Nederlanders die eerder stemden bij de gemeenteraadsverkiezingen geven massaal aan dit als iets 'gewoons' te beschouwen (86%) en als iets 'wat er gewoon bij hoort' (87%). Toch beschouwt eenzelfde aantal het stemmen ook als een maatschappelijke plicht (87%).

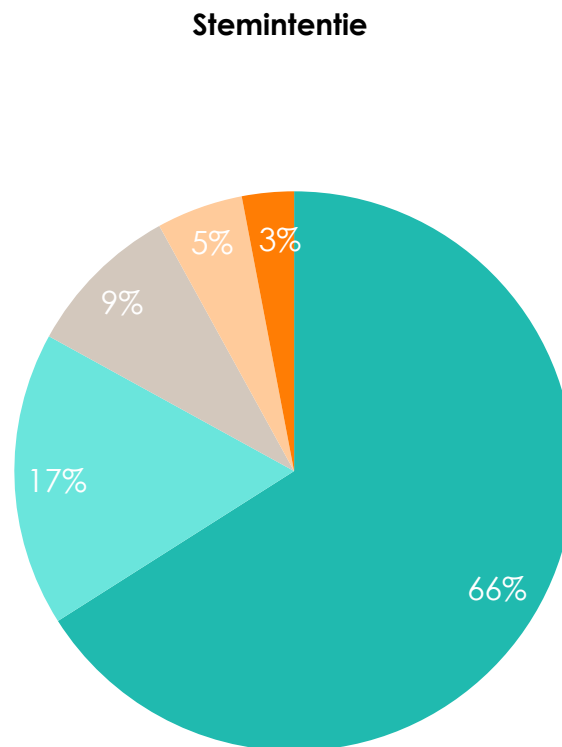
Eerste keer stemmers vinden stemmen belangrijk, nuttig en normaal

Stemmen wordt enerzijds gezien als normaal gedrag, zonder dat het maatschappelijke belang uit het oog wordt verloren. Deze houding komt ook terug bij de groep eerste keer stemmers. Ook zij geven massaal aan stemmen belangrijk (95%) en nuttig (86%) te vinden, maar zien stemmen voor de eigen gemeenteraad tegelijkertijd ook als normaal gedrag, dus als iets dat je gewoon doet (93%).

Stemintentie: twee derde van de stemgerechtigde Nederlanders geeft aan 'zeker' te gaan stemmen bij de komende gemeenteraadsverkiezingen, maar de intentie verschilt vaak van de werkelijke opkomst

Toelichting: bij de opzet van het onderzoek is eerst een grotere netto steekproef benaderd van n=1.539 stemgerechtigde Nederlanders. Respondenten die bij deze vraag aangaven dat ze niet gaan stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen of daaraan twijfelen, kregen geen verdere vragen meer omdat ze niet tot de doelgroep van het onderzoek behoren.

- zeker wel
- waarschijnlijk wel
- misschien wel, misschien niet
- waarschijnlijk niet
- zeker niet
- ik wil dit liever niet zeggen

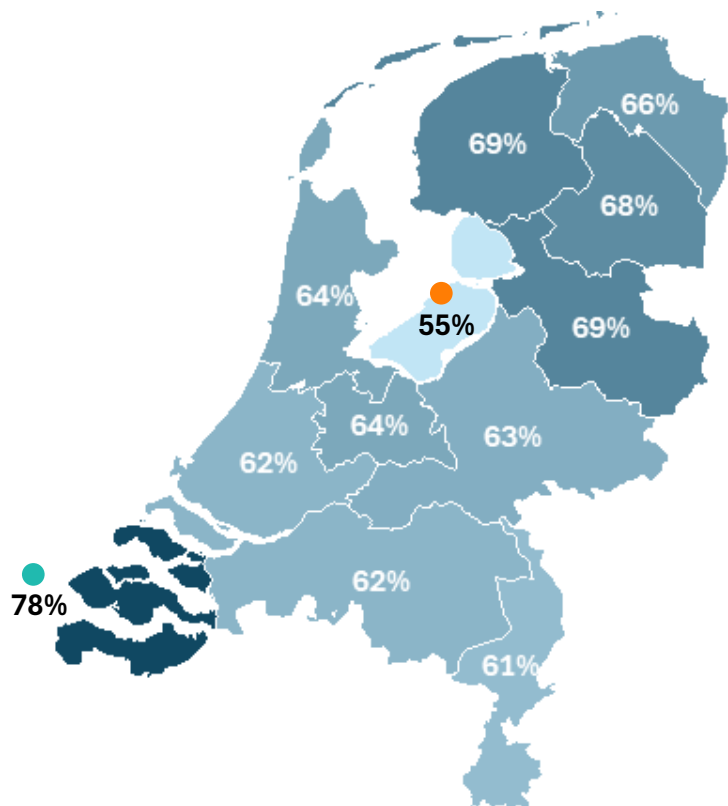
Intentie versus opkomst: in totaal geeft 66% van de Nederlanders aan 'zeker' te gaan stemmen bij de Gemeenteraadsverkiezingen. Zoals vaker bij verkiezingsonderzoeken is de intentie om te gaan stemmen vaak een stuk hoger dan de daadwerkelijke opkomst. De opkomst bij de afgelopen drie verkiezingen lag op:

- 2022 – 51%
- 2018 – 55%
- 2014 – 54%

Vraag: Op 18 maart 2026 vinden in Nederland de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Bent u van plan om te gaan stemmen? (Basis: n=1.539)

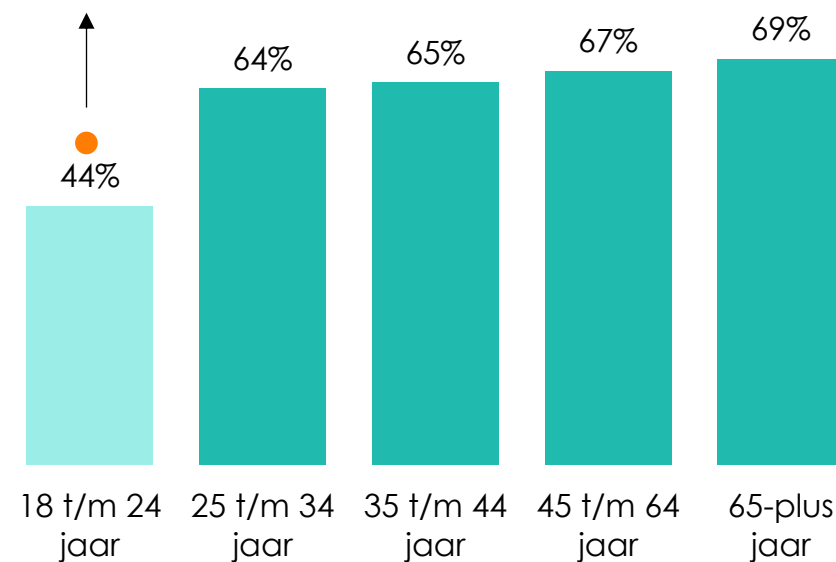
Stemintentie naar provincie en leeftijd: de stemintentie bij jongeren tot en met 24 jaar is lager dan bij Nederlanders van 25 jaar en ouder, in Flevoland is de stemintentie lager dan gemiddeld en in Zeeland juist hoger

Stemintentie per provincie
(percentage zeker stemmen)

Stemintentie naar leeftijd
(percentage zeker stemmen)

38% gaat van de jongeren
gaat voor de eerste keer
stemmen bij de GVR

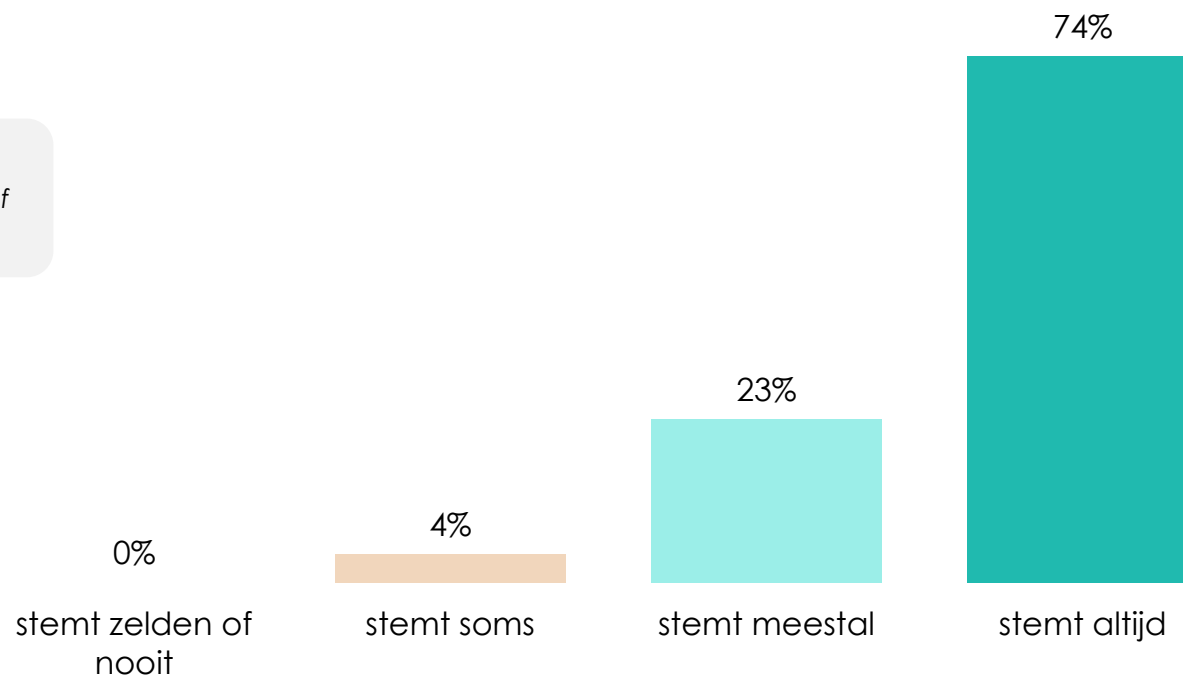
Vraag: Op 18 maart 2026 vinden in Nederland de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Bent u van plan om te gaan stemmen? (Basis: n=1.539)

● = significant vaker dan gemiddeld
● = significant minder vaak dan gemiddeld

Stemgedrag: voor bijna driekwart van de Nederlanders - die gaan stemmen – is stemmen gewoontegedrag: zij gaan altijd stemmen bij gemeenteraadsverkiezingen

Opkomstgedrag gemeenteraadverkiezingen

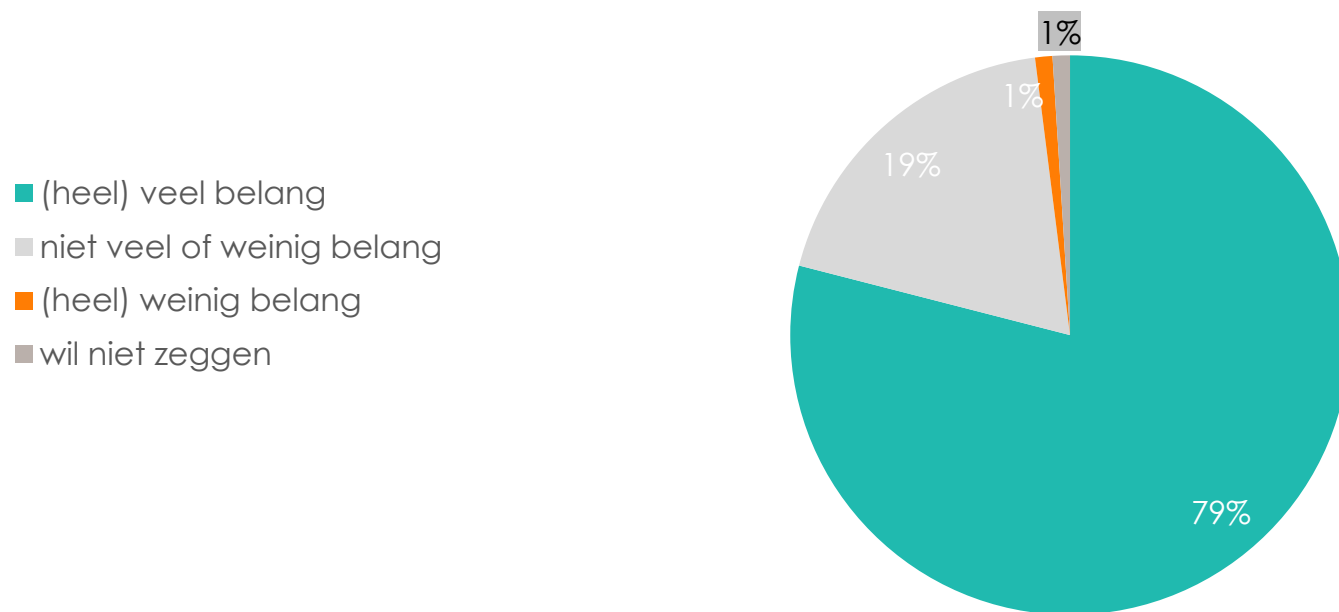
Toelichting: deze vraag is alleen gesteld aan respondenten die aangeven zeker of waarschijnlijk wel te gaan stemmen.

Vraag: U gaf aan dat u [...] gaat stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen. Hieronder staan vier uitspraken. Welke uitspraak is het meest op u van toepassing? (Basis: n=1.268)

Belang: acht op de tien Nederlanders die van plan zijn om te gaan stemmen, hechten veel belang aan de gemeenteraadsverkiezingen, slechts **1%** die gaat stemmen hecht (heel) weinig belang aan zijn of haar stem

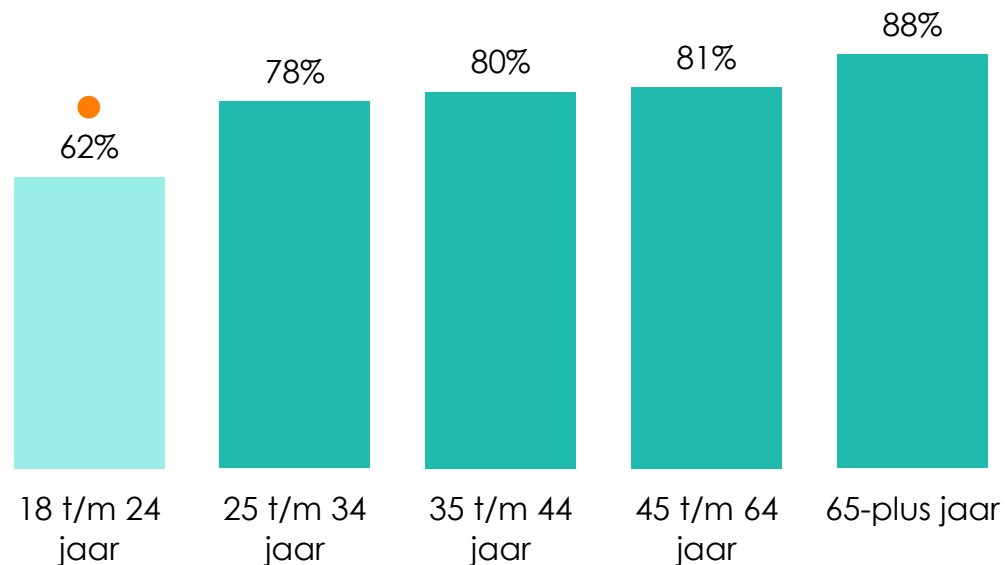
Belang gemeenteraadsverkiezingen

Vraag: Hoeveel belang hecht u aan het stemmen bij gemeenteraadsverkiezingen? (Basis: n=1.268)

Relatie belang en leeftijd: naarmate men ouder is, hechten stemmers ook vaker (heel) veel belang aan stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen

Belang gemeenteraadsverkiezingen naar leeftijd
(percentage (heel) veel belang)

Eerste keer stemmers: Nederlanders in de leeftijd 18- tot en met 24 jaar hechten minder vaak (heel) veel belang aan het stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen (62% versus 79% van het totaal).

Vraag: Hoeveel belang hecht u aan het stemmen bij gemeenteraadsverkiezingen? (Basis: n=1.268)

● = significant vaker
● = significant minder vaak

Toelichting belang: jongeren die voor het eerst stemmen willen vooral graag hun **stem** laten horen, ‘oudere’ stemmers noemen vaker de **invloed** die ze kunnen uitoefenen op het lokale bestuur

Uit de open antwoorden ...

Jongere stemmers, die voor het eerst gaan stemmen:

“Ik wil invloed hebben hoe mijn stad wordt bestuurt, ook al weet ik dat dit een coalitie wordt waar een compromis uit voortvloeit.”

“Plaatselijke belangen hé, dus je stem laten horen.”

“Ik wil dat mijn stem wordt gehoord.”

“Mijn stem laten horen!”

“Ik vind dat je moet stemmen om je stem te laten horen over hoe je iets vind.”

“Als je niet stemt moet je ook geen commentaar leveren op wat er anders kan.”

‘Oudere’ stemmers, die vaker hebben gestemd:

“Denkbeelden van partijen verschillen nogal: als je geen stem uitbrengt, draag je niet bij aan ontwikkelingen.”

“Er zijn toch altijd lokale onderwerpen van belang, hoewel ik gemeenteraadsleden niet altijd bekwaam vind.”

“Dit is relatief gesproken de stem die het meeste invloed heeft.”

“De uitkomst gaat mij en ons aan in de besluiten en ideeën over onze woon en leef omgeving.”

“De vrijheid om te mogen stemmen, moet je altijd gebruiken. Daarbij heb je invloed op wat er in je gemeente gebeurt.”

Vraag: U gaf aan dat u [...] hecht aan stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen. Kunt u uitleggen waarom u dat belangrijk vindt?

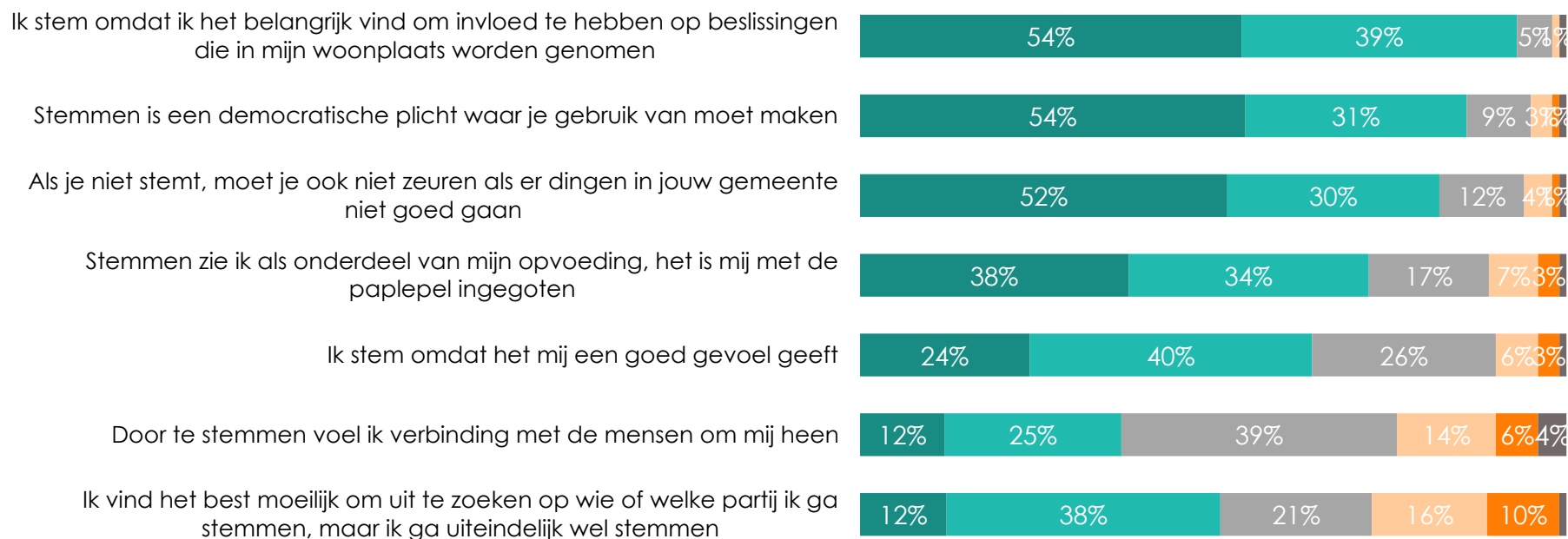
Sociale context: ruim drie op de tien Nederlanders - die gaan stemmen - geven aan dat politici en politieke partijen wél invloed hebben op hun besluit om te gaan stemmen

Vraag: Hieronder staat een aantal uitspraken. Kunt u aangeven in welke mate dat van toepassing is op u? Wie heeft de meeste invloed op uw besluit om te gaan stemmen bij de komende gemeenteraadsverkiezingen? (Basis: n=1.268)

Stemmotieven: ruim negen op de tien stemmers geven aan het belangrijk te vinden om **invloed** te hebben op beslissingen die in de eigen woonplaats worden genomen, stemmen als een **democratische plicht** wordt ook vaak genoemd

Wat zijn belangrijke motieven om te gaan stemmen?

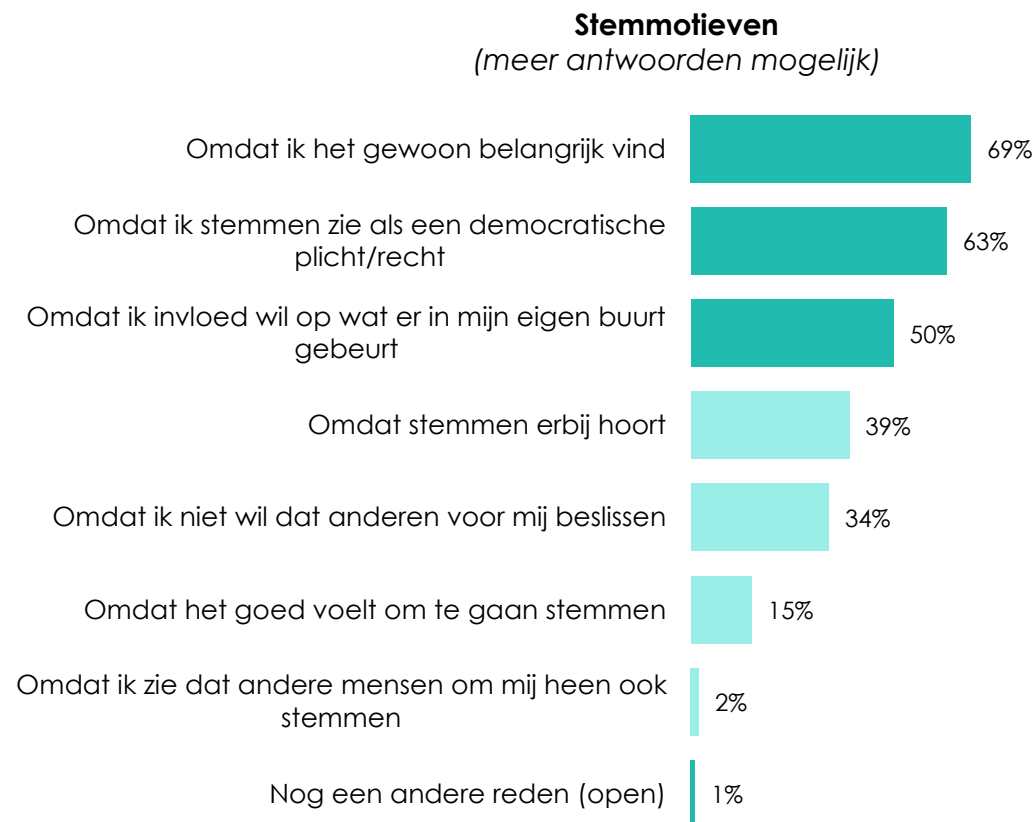

Breed gedeeld: er zijn geen verschillen naar leeftijd of tussen mensen die voor de eerste keer gaan stemmen of al vaker hebben gestemd. Dit geeft aan dat de stemmotieven breed worden gedeeld (onder mensen die van plan zijn te gaan stemmen).

■ helemaal mee eens ■ mee eens ■ niet eens of oneens ■ mee oneens ■ helemaal mee oneens ■ ik weet het niet

Vraag: Nu volgt nog een aantal uitspraken. In welke mate bent u het eens of oneens met deze uitspraken? (Basis: n=1.268)

Stemmotieven: het (intrinsieke) **belang** van stemmen en stemmen als **democratische plicht/recht** vinden stemmers het meest belangrijk, invloed hebben op de eigen buurt is eveneens een veelgenoemd motief

Vraag: Welke van de onderstaande factoren zijn voor u het belangrijkste in uw keuze om te gaan stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen? (Basis: n=1.268)

Toelichting stemmotief eerste keer: invloed op de beslissingen in de eigen gemeente wordt het vaakst in de open antwoorden genoemd als motief om voor de eerste keer te gaan stemmen

Uit de open antwoorden ...

"Ben blij dat ik mag stemmen, voelt als mijn plicht. Ik sta zelf op de lijst, dus dat geeft aan hoe belangrijk ik het vind."

"De gemeente heeft veel meer invloed op het dagelijks leven dan veel mensen zich realiseren. Openbaar vervoer, het fietsnetwerk en woningbouw zijn allen grotendeels door de gemeente geregeld."

"Ik ben 21 jaar en volg de landelijke politiek een beetje. Mijn gemeente staat dicht bij mij."

"Dit is de eerste keer dat er gemeenteraadsverkiezingen zijn sinds ik 18 ben geworden. ik heb bij elke verkiezing gestemd sinds ik 18 ben geworden. dus bij deze ook. stemmen is belangrijk voor mij."

"Omdat ik nu 18 ben en het recht heb om te gaan stemmen."

"Ik denk dat het enigszins ook je verantwoordelijkheid is om te stemmen, zo kan je allemaal een klein beetje je stem laten horen in de hoop dat er een fijne/goede raad komt met verstandige beslissingen."

"Nogmaals, ik wil fijn en veilig leven en een BETAALBARE woning."

"Om zo enige invloed te kunnen hebben op wat er in mijn woonplaats gaat veranderen."

"Omdat ik dit recht heb en waar mogelijk invloed wil uitoefenen op wat er in mijn woonplaats gebeurt."

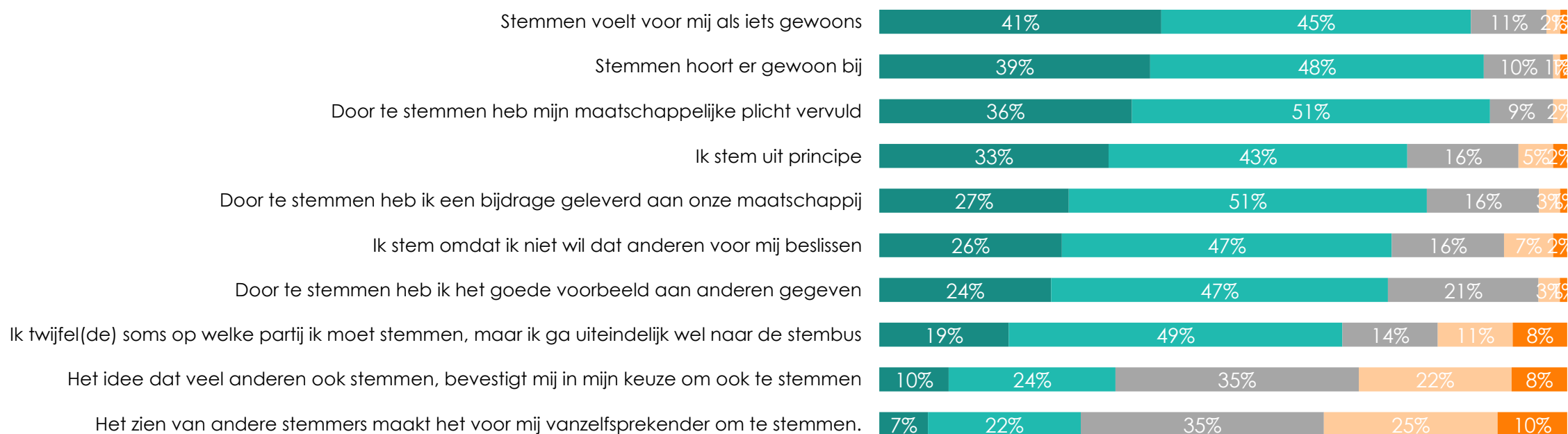
"Omdat ik invloed wil hebben op wat er in mijn eigen leefomgeving gebeurt."

"Ik wil niet dat linkse plannen de overhand krijgen in onze gemeente."

Vraag: Je gaf aan dat je dit jaar bij de gemeenteraadsverkiezingen voor de eerste keer gaat stemmen. Kun je in je eigen woorden uitleggen waarom je gaat stemmen?

Stemervaringen: bijna negen op de tien stemmers geven aan dat stemmen voor hen als **'iets gewoons'** voelt en als iets dat er **'gewoon bij hoort'** maar het vervullen van de **democratische plicht** wordt ook (zeer) vaak genoemd

Wat zijn de ervaringen van Nederlanders die eerder hebben gestemd?

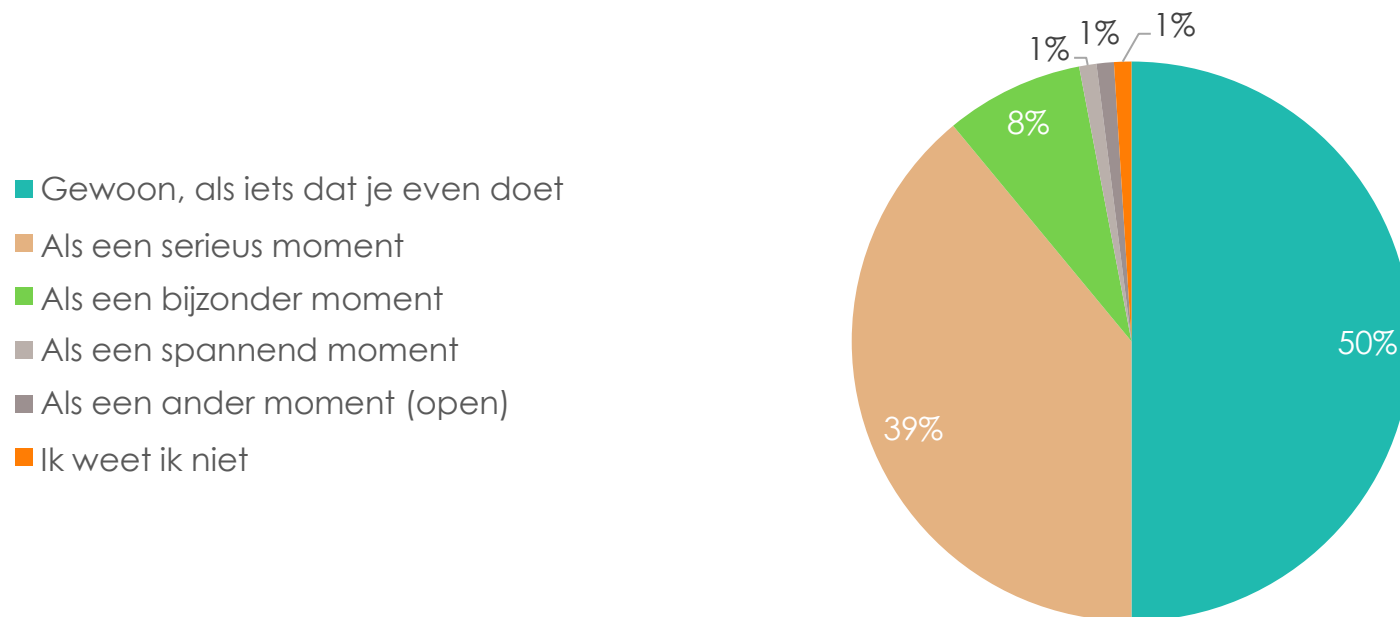

■ helemaal mee eens ■ mee eens ■ niet eens of oneens ■ mee oneens ■ helemaal mee oneens

Vraag: Deze vraag gaat over uw ervaringen bij het stemmen in het verleden. Alleen gevraagd aan mensen die eerder hebben gestemd bij de GVR. (Basis: n=1.151)

Moment van stemmen: het moment van stemmen wordt door de helft ervaren als 'iets **gewoons**, dat je even doet', bijna vier op de tien ervaren het als een '**serieus** moment'

Ervaring van het moment van stemmen

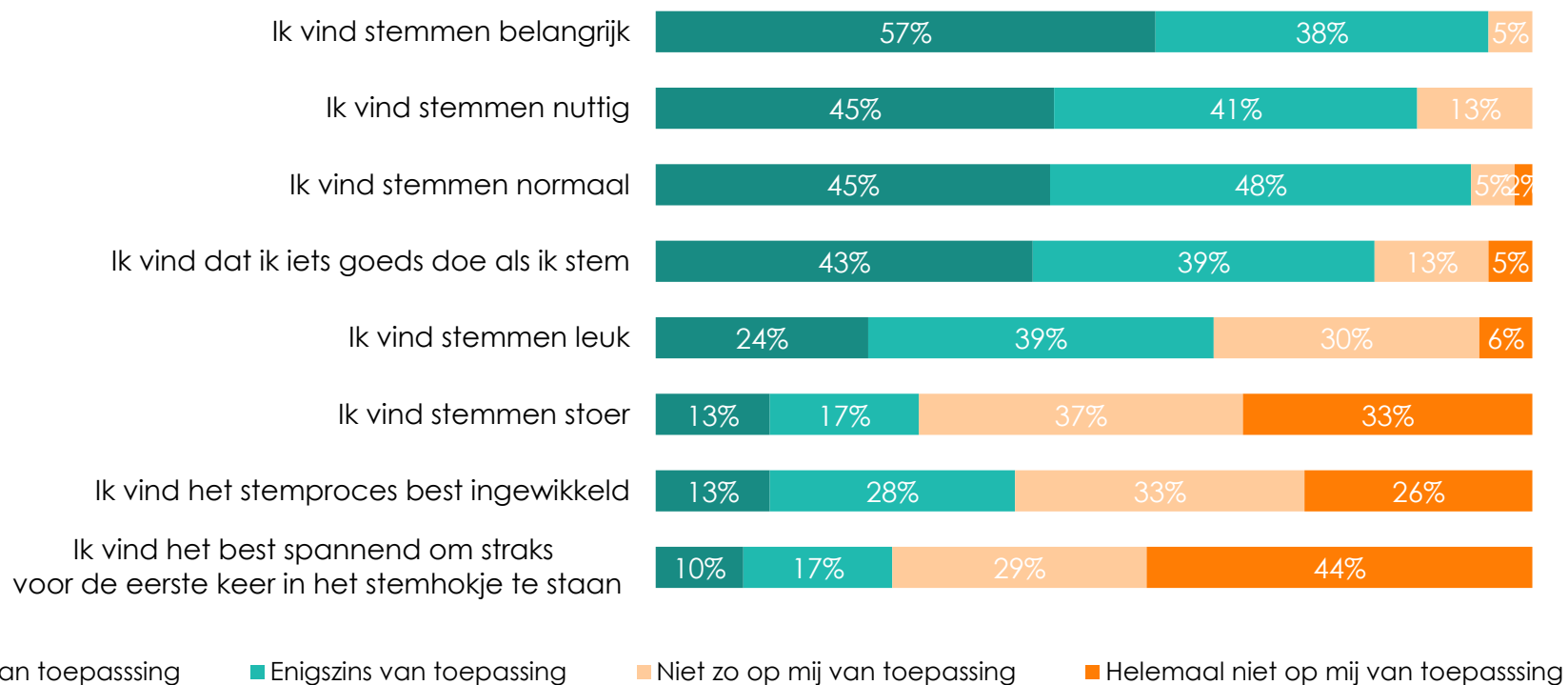

Breed gedeeld: ook het gevoel dat stemmen iets is dat je gewoon even doet, is breed gedeeld. Er zijn geen verschillen naar leeftijd.

Vraag: Hoe zou je het moment van stemmen zelf het beste omschrijven? Alleen gevraagd aan mensen die eerder hebben gestemd bij de GVR. (Basis: n=1.151)

Eerste keer stemmers: bijna alle 'eerste keer stemmers' vinden stemmen **belangrijk**, een ruime meerderheid vindt stemmen nuttig en normaal, er zijn weinig jongeren die het stemproces ingewikkeld vinden of het spannend vinden om te stemmen

Wat zijn de verwachtingen van de eerste keer stemmers?

Vraag: Kun je aangeven in welke mate de onderstaande antwoorden op jou van toepassing zijn? (Basis: eerste keer stemmers n=83)

Onderzoeksverantwoording

Onderzoeksspecificaties

01

Doelgroepen

Nederlandse stemgerechtigden die aangeven zeker wel of waarschijnlijk wel te gaan stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen.

02

Steekproefbron

Voor de respondentenwerving is gebruik gemaakt van NIPObase. Dit is een panel waarin circa 100.000 Nederlanders zitten die samen een representatieve afspiegeling vormen van de Nederlandse bevolking.

03

Respons

Aan het onderzoek hebben $n=1.268$ stemgerechtigde Nederlanders meegedaan. De respons is herwogen op de achtergrondkenmerken gender, leeftijd, opleiding, gezinsgrootte en provincie. Zo vormt de groep een representatieve afspiegeling van de Nederlandse bevolking van 18 jaar en ouder.

04

Online methode

Online vragenlijst (CAWI: computer assisted web interviewing).

05

Vragenlijst

De vragenlijst is opgesteld door Verian in samenspraak met BZK. De gemiddelde invulduur bedroeg circa 7 minuten.

06

Veldwerkperiode

Het veldwerk heeft gelopen van 16 december 2025 tot en met 23 januari 2026.